

Motion till riksdagen 2024/25:1200

av **Niels Paarup-Petersen (C)**

En fungerande arbetsmarknad i hela Öresundsområdet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra jämbördiga regler för gränspendlare vid uppsägning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkra att gränspendlare inte faller mellan stolarna vid kriser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska ta initiativ till att de nordiska regeringarna etablerar kommunikations- och samarbetsstrukturer för kristillfällen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förenkla skattesituationen efter covid-19 för arbetspendlare över landsgränser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkra att socialförsäkringsreglerna för gränspendlare får ökad flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samarbete med regeringarna i de nordiska grannländerna ska utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till stånd en mer rättvis a-kassa för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dubbelbeskattning av pensioner måste stoppas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en ny gränshinderstrategi och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ja, jag vill leva jag vill dö i Norden!

Så avslutas med kraft den svenska nationalsången. Men tyvärr finns inte samma kraft i den nordiska politiska verkligheten. Det är i praktiken fortfarande oerhört besvärligt för de medborgare som bor, lever och jobbar över de nordiska gränserna. Och inte minst i Öresundsregionen drabbar det oerhört många att den nationella nivån i de nordiska länderna inte tar krafttag mot vardagens gränshinder.

Arbetsmarknaden i Öresundsregionen ska i teorin vara sammanhängande. Det ska vara möjligt att bo i Sverige och arbeta i Danmark – och vice versa. Men i praktiken finns det en uppsjö av hinder för den som vill pendla över sundet. Detta trots att regering efter regering i både Sverige och Danmark har lovordat det transnationella samarbetet och utlovat förändringar.

Under covid-19 har problemen visat sig än tydligare när pendlare har fångats mellan olika system.

Vid konkurs i danska bolag har danska medarbetare rätt till ersättning. Denna ersättning betalas av Lönmodtagernes Garantifond (LG) och uppgår till maximalt 160 000 danska kronor som för danska medarbetare är skattefria. Men för piloter med adress i Sverige och anställning i Danmark avkrävs skatt av svenska staten enligt reglerna om internationell trafik. Danska fackförbund har kritiserat detta men problemet kvarstår. Regeringen bör se till att ersättningarna antingen inte beskattas i Sverige då de inte har intjänats vid internationell trafik eller påverka den danska regeringen så att det förtydligas att ersättningar vid konkurs ska täcka ev. skattekostnader för medarbetare från andra länder.

Kraven från danska myndigheter och svenska myndigheter har även varit osammanhängande och icke-kompatibla för personer som i samband med covid-19 har förlorat jobbet men ingått i olika räddningspaket. Personer som bor i Sverige men har haft företag i Danmark har inte kunnat ta del av räddningspaketet i något land. Regeringen måste säkra att gränspendlare inte faller mellan stolarna vid kriser.

Under covid-19 stängdes också gränser utan förvarning. Från dag till dag etablerades nya regler och procedurer för gränspendlare. Olika krav på underlag för att bevisa bostad och arbetsplats infördes. Gränser öppnades och stängdes mot olika regioner från vecka till vecka. Och pendlingstiderna har ökat kraftigt. De nordiska regeringarna måste etablera ett bättre samarbete vid kriser så att insatser som påverkar gränserna – och de invånare som rör sig över dessa – samordnas och kommuniceras till varandra. Svenska regeringen ska ta initiativ till att de nordiska regeringarna etablerar kommunikations- och samarbetsstrukturer för kristillfällen.

Nordiska gränspendlare som har jobbat hemifrån under coronapandemin kan tvingas betala skatt i två länder. Det är följden av att de nordiska finansministrarna inte går med på ett undantag från gällande skatteregler.

Enligt det nordiska skatteavtalet ska en gränspendlare betala skatt i det land där personen arbetar. Under coronapandemin har många pendlare på anmodan av sina arbetsgivare jobbat hemifrån vilket innebär att pendlarna ska betala skatt i det land där de bor för varje dag som arbetet sker hemifrån. I Öresundsregionen finns även ett särskilt skatteavtal, Öresundsavtalet, som innebär att om hemarbetet pågått mer än 50 procent under en period på tre månader gäller inte de vanliga reglerna, utan då ska skatten betalas i det land där man bor.

Det betyder att de pendlare som berörs av detta måste deklarerat och betala skatt både i bosättningslandet och i det land där de jobbar, och i vissa fall ska skattepengar skickas mellan länder, vilket leder till ökat merarbete för arbetstagaren, arbetsgivaren och myndigheterna.

Inom socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen har en lösning på denna problematik hittats, där arbetstagaren kvarstår i arbetslandet. En liknande lösning bör införas för skatteområdet. Svenska regeringen har i enstämmighet med de övriga nordiska regeringarna påtalat att de inte i nuläget avser att vidta åtgärder som ger dispens från det nordiska skatteavtalet eller Öresundsavtalet. Regeringen bör se över sin position och förenkla skattesituationen efter covid-19 för arbetspendlare över landsgränser.

Men problemen för gränspendlarna är inte begränsade till situationen i samband med covid-19.

Ett återkommande problem för gränspendlare i Öresundsregionen är socialförsäkringen. Gång på gång hamnar folk i kläm. Inte minst om de vill vara goda samhällsmedborgare och bidra till välfärden i Sverige.

Ett exempel är en man som jobbar som kabinpersonal i Danmark men även var brandman på deltid. Reglerna tillåter inte att en person arbetar i Sverige mer än vad som motsvarar 25 % av arbetstiden i Danmark. Som kabinpersonal fluktuerar timtalet kraftigt mellan veckor och vissa veckor kunde arbetstiden bli så lite som 10 timmar. Det innebär att han enligt reglerna inte fick arbeta mer än 2,5 timmar i Sverige en sådan vecka. Mannen har på ett år använt mer än 75 000 kr på advokater för att inte förlora rätten till socialförsäkring. Regeringen måste säkra att socialförsäkringsreglerna för gränspendlare får ökad flexibilitet.

Ett annat talande exempel är en kvinna som tog hand om sin mycket sjuka man i Sverige samtidigt som hon arbetade i Danmark. Kvinnan har i 22 år jobbat för samma företag i Danmark medan hon bott i Malmö. För 8 år sedan började hon jobba som personlig assistent för sin man några timmar per vecka. Det ökade för några år sedan till 14 timmar per vecka som personlig assistent för att vårdbehovet för mannen ökade. Samtidigt gick hon ner i tid på arbetsplatsen i Danmark. Kvinnan har fått godkänt undantag från ordinarie regler och tillhört dansk socialförsäkring. Hur detta undantag ska sökas och hur ofta har dock löpande ändrats. När kvinnan inte sökte undantag fick hennes danska arbetsgivare betala tre års svensk arbetsgivaravgift på 32 procent av den danska lönen med tillbakaverkande kraft. Kvinnans senaste ansökan om undantag avvisades för att hon tar hand om sin man 14 timmar i veckan i Sverige och därmed överskrider 25 %-gränsen. Kvinnan skrevs därför in i svensk socialförsäkring istället för dansk där hon varit i alla år på arbetsmarknaden. Detta har inneburit att den danska arbetsgivaren även framgent måste betala svensk arbetsgivaravgift på den danska lönen. En annan konsekvens är att kvinnan förlorar rätten till den danska förtidspensionsordning som hon betalat till i årtionden. Allt detta för att hon tagit hand om sin sjuka man till fördel för både mannen och det svenska välfärdssystemet. Regeringen måste i samarbete med regeringarna i Danmark och övriga nordiska grannländer utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare.

För personer som pendlar från Sverige till Danmark uppstår även en problematik vid uppsägning. Under tiden en person arbetar i Danmark betalas det avgift till dansk a-kassa. Det är en högre avgift än i Sverige. Vid uppsägning övergår dock personen till svensk a-kassa där ersättningen är mycket lägre än i Danmark. Gränspendlare betalar alltså högsta avgift men får lägsta ersättning. Därtill kommer att nyutbildade i Danmark kan ingå i och betala till a-kassan. Men vid uppsägning utgår ingen ersättning från

svensk a-kassa då reglerna i Sverige – i motsats till Danmark – inte täcker personer med mindre än ett år i arbetslivet. Regeringen måste ta initiativ till att få till stånd en mer rättvis modell för betalning till och ersättning från a-kassa för gränspendlare.

Flera personer i Öresundsregionen får problem med pensionen. Ett exempel är en person som bor i Sverige och har avsatt pengar till sin pension genom sitt företag i Danmark. Svenska Skatteverket anser att dessa pengar ska beskattas det år som pengarna betalats in. Danska Skat anser att de ska beskattas vid uttag. Det innebär att personen kommer beskattas i båda länder trots att det uttryckligt inte är tillåtet med dubbelbeskattning vid gränsöverskridande arbete. Orsaken till att det ändå sker här är att Skatteverket inte anser att det rör sig om dubbelbeskattning – då beskattningen sker vid två olika tillfällen. Det må vara logiskt för Skatteverket, men för människor av kött och blod är det effekten som räknas – och effekten är att pensionen beskattas två gånger och därför i praktiken har raderats. Dubbelbeskattning i denna form måste stoppas.

Dessa problem är ett axplock av de många utmaningar som möter pendlarna i Öresundsregionen och i viss mån övriga Norden. Därtill kommer banker som inte vill ge lån, pensionssystem som är omöjliga att överskåda och gränser som stängs och öppnas utan förvarning. Ska det vara möjligt att leva i hela Norden bör de nordiska regeringarna ta fram en ny gränshinderstrategi – inte för att skapa fler hinder men för att ta bort dom.

Niels Paarup-Petersen (C)